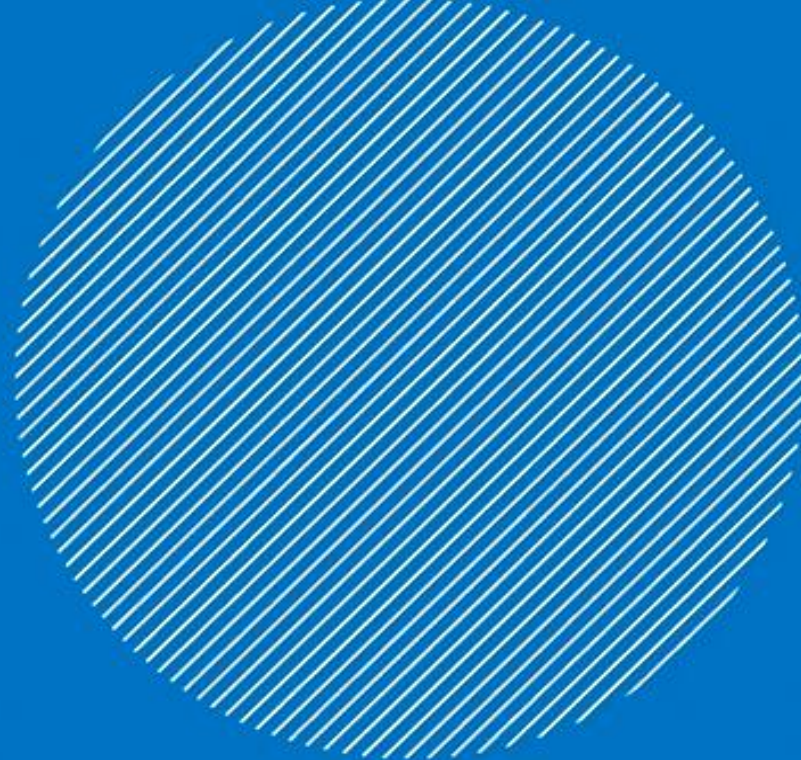
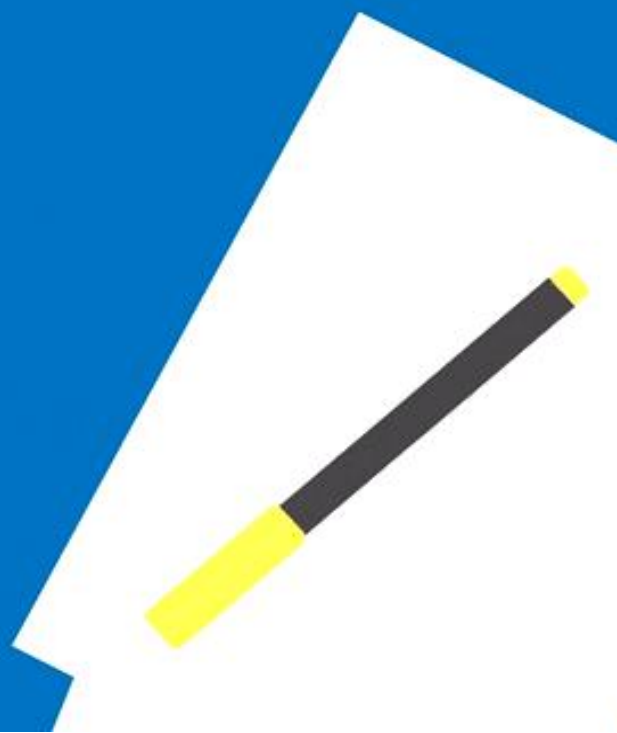

Історії успішних проєктів бібліотек для дітей Кіровоградщини

Кіровоградська обласна бібліотека для дітей ім. Т. Г. Шевченка
Науково-методичний відділ

**Історії успішних проєктів
бібліотек для дітей
Кіровоградщини**
Інформаційний реліз

Кропивницький 2020

УДК 02(477.65)

I 90

Історії успішних проєктів бібліотек для дітей Кіровоградщини: інформаційний реліз / Кіровоградська обласна бібліотека для дітей ім. Т. Г. Шевченка; науково-методичний відділ; уклад., комп'ютерна верстка Н. Расторгуєва. – Кропивницький, 2020. – 20 с.

У матеріалі розповідається про участь фахівців бібліотек для дітей області у глобальних проєктах на здобуття відповідних грантів, а також реалізовані моно проєкти, ініціативи, які сприяють покращенню обслуговування дітей, роблять заклади сучасними і затребуваними в громаді.

Проектну діяльність бібліотек можна вважати новим етапом у розвитку бібліотечного обслуговування. Вона дозволяє генерувати свіжі ідеї і втілювати їх у життя, забезпечує реорганізацію бібліотечної роботи, сприяє розширенню кола партнерів, паралельно, позитивно впливає на підвищення творчої активності та професійного рівня самих бібліотекарів. Також, що не менш важливо, допомагає отримати додаткові фінансові засоби.

І все це, апріорі, зорієнтовано на клієнта (користувача).

Бібліотеки для дітей Кіровоградщини беруть участь як у глобальних проєктах на здобуття відповідних грантів, так і розробляють та реалізують моно проєкти, ініціативи, які мають позитивний вплив на осучаснення бібліотек, покращення обслуговування дітей, тим самим, демонструючи свій високий професіоналізм громаді. Проєктно-програмна діяльність різна за масштабами, змістом, спрямуванням, терміном втілення. Залежно від цілей і напрямів, серед бібліотечних проєктів виокремлюються: громадянські, освітні, культурні, екологічні, соціально-гуманітарні, історичні, професійні.

Про окремі з них, запроваджені бібліотеками для дітей у практику роботи протягом 2018 - 2020 років – у даному виданні.

Низку бібліотечних ініціатив реалізовано фахівцями **Кіровоградської обласної бібліотеки для дітей ім. Т. Г. Шевченка** завдяки участі у програмі Британської Ради «Активні Громадяни» у 2018-2020 рр. – проєкти «Book & Art weekend в дитячій бібліотеці», «ЕКО-стиль твого міста», «Безпека для малюків».

Інтерактивний проєкт соціальної дії «Book & Art weekend в дитячій бібліотеці» започаткований у 2018 році, як спільний проєкт відділу дитячого та сімейного читання ОБД ім. Т. Г. Шевченка та студентів мистецького факультету Центральноукраїнського державного педагогічного університету ім. Володимира Винниченка, за підтримки ГО Агенція сталого розвитку «Хмарочос». За рішенням Британської Ради в Україні, в рамках Програми «Активні громадяни» (Active Citizens), проєкт отримав підтримку і фінансування. Термін дії – I півріччя 2019 року. Його мета: залучення до читання та творчості дітей дошкільного та молодшого шкільного віку; подолання проблеми нечитання і низького рівня мистецької освіти через популяризацію книжки та різних видів мистецтва. За грантові кошти закуплено 2 планшети, 5 інтерактивних книг та віммельбухи, 5 мольбертів.

Поява нових гаджетів та придбання нових альтернативних видань, які є ефективним засобом розумового та естетичного розвитку дітей, дозволили подавати інформацію користувачам яскраво, динамічно. Для дітей дошкільного, молодшого шкільного віку та їхніх батьків у бібліотеці були організовані творчі локації та літературно-мистецькі експозиції «Острів читацьких скарбів», «Дитяча картинна галерея», «Справжнє диво казки». Чималу аудиторію збирали різноманітні заходи. Читання інтерактивних книг Л. Керролл «Аліса в країні Див», Е. Т. А. Гофмана «Лускунчик і Мишачий король», Ш. Перро «Кіт у чоботях» та інших відбувалися з використанням планшетів, що допомагали оживляти казкових героїв. Під час арт-занять у різних техніках, уявляючи себе художниками, діти використовували мольберти, створюючи колажі, ілюстрації, інсталяції. Неординарно проходили і перформанси з письменниками-земляками А. Царук, О. Надутенко, П. Мельником, О. Горобець; батьківські читання «Улюблені казки мого дитинства».

Позитивні емоції та незабутні враження залишив у батьків і дітей фестиваль «Дитина читає – Україна процвітає». Маленькі читачі були у захваті від участі у творчих майстернях від волонтерів проєкту – студентів ЦДПУ ім. Володимира Винниченка. Сюрпризом для учасників фестивалю став перформанс із письменником Петром Мельником, який презентував третю книгу пригодницько-фантастичної повісті «Дивовижна подорож Соні й Асі на Запорізьку Січ». Дітям дуже сподобалося подорожувати з автором та дізнаватися про кулінарні секрети народів світу. Найактивніші з дітей отримали від письменника подарунок. Були підведені підсумки бібліотечного конкурсу «Читаємо, граємо, фантазуємо» та відзначені всі його учасники. Для педагогів, бібліотекарів та батьків відбувся ситан «Як виховати дитину читаючою та творчою особистістю».

Як результат, до заходів проєкту залучено близько 150 родин м. Кропивницького, дітей різних вікових категорій, студентів мистецького факультету ЦДПУ ім. Володимира Винниченка. У відділі створено комфортний, сучасний простір, де можуть безбар'єрно спілкуватися юні мешканці міста. Про успіхи реалізації проєкту його координатори розповідали під час обласних семінарів та Міжрегіонального ярмарку бібліотечних інновацій «Бібліокре@тив - 2019» (м. Запоріжжя).

Ще однією цікавою подією для бібліотеки та її користувачів став грантовий **навчально-ігровий екологічний проєкт «ЕКО-стиль твого міста»** (термін дії – 2018-2020 роки), яким бібліотекарі поставили за мету навчити дітей збереженню чистого екологічного стану планети завдяки правильному

сортунню сміття. Партнери бібліотеки: ТОВ «Екостайл» (сучасний європейський оператор з обслуговування побутових відходів), медійна агенція «Public Sensation», журнал «PERSONA», ГО Агенція сталого розвитку «Хмарочос», а також команда з 14 екоактивістів. Історія реалізації проєкту викладена на сайті бібліотеки його координаторкою, завідувачкою відділу дитячого та сімейного читання Маріанною Маковій; детально описана у методичному виданні «Екологічна складова в роботі бібліотек для дітей Кіровоградщини» <http://librarychl.kr.ua/Files/eco-bib-2020.pdf>

З початку 2020 р. реалізується **проєкт соціальної дії «Безпека для малюків»**, спрямований на запобігання дитячого травматизму та смертності внаслідок небезпечних ситуацій, формування у дітей навичок безпечної поведінки в різноманітних життєвих обставинах; поширення інформації про безпечну поведінку і допомогу в небезпечних ситуаціях у дитячому середовищі. Партнери бібліотеки: Патрульна поліція м. Кропивницького, Управління ДСНС України у Кіровоградській області, ГО Агенція сталого розвитку «Хмарочос». За отримані для реалізації проєкту кошти здійснені придбання, які допоможуть цікаво проводити заходи: конструктори для дітей «Рятувальний загін» і «Поліція», набір настільних ігор-ресурсів із безпеки в інтернеті – «Всесвіт можливостей»; «Пазли правил дорожнього руху», а також антидискримінаційна настільна гра «Бути жінкою!»; набір дорожніх знаків, два іграшкові світлофори та лепбук для проведення інтерактивних ігрових програм з дітьми; матеріали для творчих майстерень з виготовлення флікерів. Отримали і книгу «Безпека в Інтернеті» Дженніфер Мур-Маллінос (серія «Найкращий вибір»). Заходи проєкту розраховані на дошкільників та учнів 1-4 класів.

Під час ігрових програм «Школа спецагентів з безпеки дорожнього руху», віртуальних уроків та майстерень з виготовлення флікерів «Будь видимим!» діти розширили свої знання про безпечну поведінку на вулиці та правила дорожнього руху. В рамках проєкту бібліотекарі, разом з читачами, відзначили День безпечного Інтернету. Подорожуючи сторінками книжки «Безпека в Інтернеті», на власному досвіді героїні переконалися в тому, що інтернет містить безліч загроз, особливо для дітлахів та отримали поради про дотримання безпеки під час користування комп'ютером.

У зв'язку з запровадженням карантину частина заходів проєкту пройшла в режимі онлайн. Разом з партнерами – офіцерами Патрульної поліції м. Кропивницького створено ряд відеороликів: «10 правил безпеки» (про безпеку малюків влітку); «Граємо безпечно» (показ гри Puzzle geant, яка допоможе вивчити елементарні правила дорожнього руху та знаки); «Book Travel» (подорож пізнавальною й досить актуальною книжкою «Галактичний путівник по Коронавірусу для сміливих та цікавських дітей»), презентація конструкторів лего «Рятувальний загін», «Поліція» та знайомство з книгами відповідної тематики; онлайн майстер-клас з виготовлення брелоків-флікерів «Стань помітним» тощо. Відео доступні для перегляду на сайті бібліотеки, сторінці у фейсбук та каналі ютуб. Інформація про хід реалізації проєкту, від його координаторки, провідного бібліотекаря відділу дитячого та сімейного читання Юлії Ігнатової, представлена на сайті бібліотеки.

Має бібліотека і локальні проєкти. **Проєкт «Бібліохаб 11+»** реалізується фахівцями відділу підліткового читання за підтримки дирекції бібліотеки. З початку 2020 року під Бібліохаб переобладнане приміщення читальної зали відділу: закуплені меблі, йде переоформлення дизайну приміщення. Розроблена програма діяльності Бібліохабу, яка включає різні напрями: обговорення сучасних книжок для підлітків та цикл зустрічей з цікавими людьми «Моя формула успіху»; цикл творчих майстерень «АРТ-терапія хендмейд»; Game Land (розваги та настільні ігри для підлітків); Cinema town (перегляд кінофільмів) тощо. Сучасний бібліотечний простір, незвичайні заходи привертають увагу підлітків та сприяють залученню їх до бібліотеки.

Фахівці відділу підліткового читання стали активними учасниками **проєкту «Інформаційна підтримка ЄС бібліотекам для дітей та юнацтва»**. Завдяки чому, у 2019 р., до бібліотеки надійшла література для оформлення та відкриття куточку Європейського Союзу «#eubookshelf – ЄС на книжковій полиці», проведення заходів. У 2020 році завідувачка відділу Юлія Животовська відвідала серію вебінарів «Публічні заходи в бібліотеках на європейську тематику» та взяла участь у Всеукраїнському відеофлешмобі «Україна та Європа: прямуємо разом» від Представництва ЄС в Україні (European Union in Ukraine), розмістивши на бібліотечній сторінці в фейсбук створений нею відеоролик #ЄвропаЦеЯ. Крім того, влітку, фахівці бібліотеки долучились до вебзаходів у рамках **проєкту «Інформаційна підтримка мереж ЄС»** Представництва Європейського Союзу, пройшли три модулі вебінарів актуальної проблематики від Команди Євроквіз та отримали відповідні сертифікати.

Не менш активно і креативно позиціонують себе і бібліотеки для дітей області.

У січні 2019 року **проєкт «Бібліотека свободи» (Library of freedom)** Комунального закладу «Бобринецька районна дитяча бібліотека», за підтримки ГО «Мистецька Бобринецьчина», отримав

перемогу в конкурсі проєктів «Місцеві ініціативи для розвитку громад» від програми USAID «Децентралізація приносить кращі результати та ефективність» (DOBRE), що виконується міжнародною організацією Глобал Комюнітіз (Global Communities) та фінансується Агентством США з міжнародного розвитку (USAID DOBRE). Мета проєкту – забезпечення креативного інформаційно-дозвілєвого простору для родин. Термін реалізації – лютий-березень 2019 року. За проєктом бібліотека придбала так необхідні в роботі з коритсувачами: проєктор, фліпчарт, 2 мольберти, дитячі розвиваючі пазли, настільні та дидактичні ігри для логічного мислення. Особливою увагою відвідувачів користуються дитячі розвиваючі ігри – «Монополія», «Бізнес», «Хто я», «Навколо світу», «Україна». На абонементі для наймолодших читачів оформлено ігрову зону: підлогу прикрашає килимок, на якому діти читають, грають в ігри та відпочивають. Заклад став простором для проведення масштабних заходів: цикл ігор «Мафія»; інформаційна ігротека «Живемо — навчаємось — працюємо — розвиваємось — відпочиваємо», де навчали створенню власних бізнес-проєктів шляхом участі в настільній гри-симуляторі «Світ Громад»; тренінг «Як стати фрілансером: від бізнес-ідеї до коворкінгу», в ході якого присутні знайомилися із поняттями коворкінгу та фрілансу, спілкувалися із успішними фрілансерами міста; майстер-класи тощо. Заходи супроводжували відео перегляди. Для прикладу, на майстер-класі «Солодка флористика» присутні почули цікаву інформацію про флористику як вид декоративно-ужиткового мистецтва, навчалися тонкошам виготовлення букетів, переглянули відео «Іван Малкович: Розвиток таланту» з ТОП-10 українських виступів на TED. Еко-тур «Природа і людина» доповнив перегляд розвиваючого мультфільму із серії «Корисні підказки» – «Вода» тощо. Учасниками заходів стали діти, батьки, студенти, бібліотекарі, які не лише навчалися, а й цікаво проводили дозвілля.

Також КЗ «Бобринецька районна дитяча бібліотека» є учасницею **красьназвчого районного проєкту «Мандруємо земним раєм, степовим Бобринецьким краєм!»**, ініційованого відділом культури та туризму Бобринецької райдержадміністрації та районною ГО «Мистецька Бобринеччина» у 2018 році. Мета – зібрати інформацію про кожну з територій Бобринецького району (історію, традиції, визначні місця й видатних особистостей). На основі зібраної інформації про певну територію видається буклет. Фінансує видання буклету відповідна сільська рада. Саме працівники РДБ займалися укладанням та оформленням видань; проводили презентацію культурно-туристичних буклетів, яких із початку реалізації проєкту видано більше 6 назв: «Живописна, музична та театральна Мар'янівка», «Село на височині – Павлогірківка», «Кривоносове – довга дорога історії» та інші. Учасники презентацій – представники районної влади, голова сільської ради та жителі відповідної громади, працівники сфери культури. Місцева влада вважає, що проєкт дасть змогу популяризувати культуру краю та допоможе розвивати туризм на території району. Бібліотеки ж району мають можливість збагатити красьназвчий фонд. Проєкт продовжується, адже на черзі розповіді про неповторність інших сіл Бобринеччини.

Комунальний заклад «Районна бібліотека для дітей Долинської районної ради» взяла участь у конкурсному відборі проєкту «Молодіжний розвиток» від Корпусу миру в Україні за право приймати волонтера, який буде працювати протягом 2-х років у бібліотеці й отримала перемогу. 3 жовтня 2018 р. волонтерка Корпусу миру в Україні Морхед Келлі Джо зі штату Айова (США) розпочала свою діяльність у бібліотечному закладі. Багато цікавого було запропоновано дітям: участь у комітетах за інтересами «Мистецтво та культура», «Охорона здоров'я», «Спільнота волонтерів» – старшокласникам; англomовний клуб «Let's Talk» – дошкільникам і учням 1-6-х класів. Улітку діяв мовний табір «Dance LAB», базою для роботи якого став КЗ «Культурно-дозвілєвий центр Долинської райради», де 50 дітей з міста Долинська та району могли удосконалювати знання та навички спілкування англійською завдяки іграм, пізнавальним конкурсам тощо.

У 2019 році колективом бібліотеки та волонтеркою був розроблений новий **проєкт «Долинська бібліотека – креативний центр»**, який підтримав благодійний фонд USAI Корпусу миру та надав грант у сумі 3 тис. доларів на його реалізацію, у т.ч. 25% від суми – кошти РБД, які виділила місцева влада. Термін реалізації проєкту: вересень 2019 р. – травень 2020 р. Завдяки отриманому фінансуванню проведено ремонт приміщення, придбані сучасні меблі та оновлено дизайн бібліотеки. Як результат, створено новий формат закладу шляхом зонування бібліотечного простору, де діти поєднують пізнання з дозвіллям та розвитком творчих здібностей, спілкуються, навчаються. За сприяння волонтерки фонд бібліотеки поповнився 46 англomовними книгами. Також бібліотекарями проведені тренінги із розробки та управління проєктами. Креативні заходи, ідеї сприяли росту популярності та формуванню позитивного іміджу закладу, розширили коло відвідувачів, які більше проводять часу в бібліотеці.

Наймасштабнішим по кількості учасників є щорічне **районне Свято казки «Казковий світ Долинщини»**, проєкт, ініціатором і організатором якого протягом 7 років є колектив РБД. Відбувається

Свято за підтримки, у т. ч. фінансової, районної і міської влади, закладів культури району. На свято приїждять кращі читачі сільських бібліотек району (транспорт забезпечують голови сільських рад). Зокрема, у червні 2019 р. на Святі Казки побувало більше п'ятисот дітей району і міста. Вони пройшли традиційною казковою ходою м. Долинська. Долучилися до літературних ігор, конкурсів, квесту; шоу-програми від студії організації свят «My Family» (м. Олександрія), отримали солодоші. У Святі казки вперше взяли участь волонтери Корпусу Миру в Україні та провели цікаві майстер-класи: карате, тату, йога, конструювання з паперу, йо-йо, музичний реп, гончарство. Допомогали їм юні волонтери – користувачі дитячої бібліотеки, які гарно володіють англійською мовою та гуртківці дитячої музичної школи. Завершилася розважальна програма флешмобом Фарб Холлі.

Бібліотеки-філії Олександрійської міської ЦБС, щоб відповідати вимогам часу, активно звертаються до проєктної діяльності. Проєкти «Добродій» (2018 р.) та «Платформа 3D: добра, довіри, досвіду» (2019 р.) отримали підтримку від Міжнародної організації з міграції, за фінансування Євросоюзу. Завдяки участі в грантових проєктах **центральна міська бібліотека для дітей ім. Ю. Гагаріна** має робототехніку та сучасне 3D обладнання (принтер, сканер, ручки), комп'ютер Acer, планшет, базовий набір LEGO, роботів: Abtech Alpha, Roboblod, Ubtech Jimu, а також тактильне панно, комплект для лялькового театру, конструктор «Будівник-2» тощо. Це дало можливість розширити асортимент бібліотечних послуг здатних забезпечити мультипотреби сучасного користувача. На базі бібліотеки діє Code Club, де діти вчаться створювати комп'ютерні програми; Робоклуб, де всі комп'ютерні програми ігор та навчання побудовані на використанні всесвітньо відомого конструктора «Лего»; гурток з моделювання «Диво 3D». У травні 2019 року відкрито «Школу Робототехніки та 3D-моделювання». У спеціально обладнаній кімнаті розміщені: кібернетична команда роботів, комп'ютер-моноблок, 3D-принтер, 3D-сканер та 3D-ручки. В Школі існує 3 напрями навчання: програмування та кодування, робототехніка, 3D-моделювання. Діти, починаючи з 7 років, можуть дізнатися про світ нових технологій, спробувати себе в ролі робототехніка, інженера, програміста та повністю зануритися в знання і навички цих професій. Заняття у Школі безкоштовні. За проєктом, бібліотекою передбачено проведення великих масових заходів. Так, під час фестивалю майстер-класів «Неймовірна Олександрія», до Дня міста, ЦБД ім. Ю. Гагаріна запросила дітей і дорослих на майданчик настільних ігор «Грайлива веселка», де можна було пограти в бейблейди, настільний хокей, конструктор «Лего», помалювати 3D-ручками та спробувати покерувати роботами.

Реалізація ЦБД ім. Ю. Гагаріна грантового **проєкту «Корекційно-розвиваюча студія «Сонячні зайчики»** (2019 р.) стала можливою завдяки перемозі у конкурсі проєктів соціальної дії в рамках програми «Активні громадяни», підтриманої Британською Радою в Україні. Партнери проєкту – БДЮТ, ГО матерів дітей з інвалідністю та інвалідів Олександрії «Серце матері», Інклюзивно-ресурсний центр, міське ГО інвалідів «Віра», МЦСССДМ, Олексіївська недільна школа, Палац культури «Світлопільський», управління освіти, молоді та спорту міськради. За грантові кошти придбано матеріали для майстер-класів; ігровий інвентар та обладнання, що є зручними, безпечними і доступними для дітей з особливими потребами. Завдяки чому, діти з особливими потребами істотно розширили простір для спілкування з однолітками, отримали можливість бути активними учасниками заходів. Вони мали змогу побувати на заняттях з психологом, творчих майстер-класах; взяти участь у голосних читаннях, пізнавально-розважальних та інтерактивних іграх, тренінгах; переглянути лялькові вистави. Реабілітаційні та соціалізуючі заходи відбувалися у позаурочний час: казкотерапія, музикотерапія, кінезотерапія, пет-терапія, арт-терапія. Запам'ятались благодійні акції під гаслом «Дитяча країна милосердя», міські інклюзивні фестивалі «Повір у себе: свято творчості та таланту»; конкурс «Особлива весна», за участі дівчаток з особливими потребами. Протягом року для дітей з особливими потребами проведено 32 заходи, які відвідали 1456 осіб; у т.ч. 228 стали користувачами бібліотеки. Створена платформа для родинного спілкування та відпочинку.

Грантові проєкти бібліотеки «Подія «CodeFast 2.0 «Грай та програмуй» і «Подія «Квест «Історія міста через призму програмування» (2019 р.) були профінансовані у рамках Європейського тижня кодування. Вартість проєктів – по 9 тис. грн кожен. Зокрема, подія CodeFast 2.0 «Грай та програмуй» відбулася в рамках ініціативи Meet and Code, за фінансування корпорації SAP, яка надає підтримку та забезпечує ресурсами неприбуткові організації. Учасники заходу з програмування отримали дипломи Meet and Code та подарунки – флешки, а бібліотека – новий конструктор.

Петрівська районна бібліотека для дітей з проєктом «Сучасна бібліотека – сучасним дітям» (2018 р.) здобула перемогу у конкурсі на кращий проєкт у рамках районної програми взаємодії «Майбутнє – спільна справа», напрямом «Культура». Мета проєкту – модернізація читальної зали

дитячої бібліотеки шляхом зміцнення матеріально-технічної бази, впровадження сучасних інформаційних технологій для підвищення якості бібліотечного обслуговування користувачів-дітей. Загальна кошторисна вартість бібліотечного проєкту – 60 тис. грн. Донорами проєкту виступили ПАТ «Центральний гірничо-збагачувальний комбінат» Групи МЕТІНВЕСТ, Петрівська селищна рада, селянські фермерські господарства «СВС», «Сіма», ФОП та 5% від суми проєкту – кошти РБД. Завдяки отриманому фінансуванню відремонтовано читальну залу, придбано нові меблі і сучасний LED-телевізор.

Олександрівська районна бібліотека для дітей реалізує власну комплексну цільову програму розвитку дитячого читання «Книгосвіт дитинства» в рамках якої діє бібліотечний клуб «Плюшева няня». З 2018 року започатковано проєкт «**Читацька Республіка**», розрахований на 5 років. Розроблений він фахівцями РБД, як показовий, для сільських бібліотекарів, на районний FEST-конкурс інноваційних проєктів «ТВОРЧИЙ ЗЛЕТ». Ідея проєкту була настільки вдалою, що працівники РБД вирішили його втілити в життя. «Республіка» має 5 міністерств; є прапор, герб, гімн. Громадяни, тобто читачі бібліотеки, можуть бути депутатами або міністрами, пропонувати та затверджувати закони. Головний обов'язок кожного громадянина «республіки» – залучити до бібліотеки якнайбільше користувачів. Задля цього проводиться акція «Читачами стають щодня». Кожне «Міністерство» втілює по одному заходу на рік. Оформлено стенд «Читацька Республіка діє» з інформацією від кожного «Міністерства» про заходи у бібліотеці. Так, «Міністерством Читання» організовано конкурс на кращого читача літа «Чарівна квітка». Усі учасники цього конкурсу отримали звання громадян «Читацької Республіки». «Міністерство Коло-book» піклується про забезпечення корисного й цікавого дозвілля дітей і сім'ї навколо книги і гри. Щосереди та щоп'ятниці, з 14-ї до 17-ї години, надає послуги дітям від 3-х до 6-ти років «Бєбі-гувернер»: читає книги вголос, проводить майстер-класи з аплікації та ліплення, організовує перегляди улюблених мультфільмів. А ще, працюють міністерства Патріотів, Айболить, Комп'ютерія.

Бібліотеки для дітей ЦБС м. Кропивницького мають власні проєкти і програми, спрямовані на залучення нових читачів, партнерів.

Центральна бібліотека для дітей, маючи позитивний досвід роботи з волонтерами протягом декількох років, у межах нового проєкту «**БІБЛІОТЕКА+ВОЛОНТЕР – простір нових можливостей**», розширила коло партнерів – українських та іноземних добровольців, які здійснюють благодійну діяльність. Як наслідок, у бібліотеці діяли клуб з програмування Code Club UA, мовний гурток «Англійська з Beth Bowman».

Презентація волонтерського клубу з програмування Code Club UA відбулася у березні 2019 року під час всесвітньої волонтерської програми зі створення мережі безкоштовних факультативних клубів кодування для дітей віком від 9 до 13 років. Його учасниками стали як користувачі бібліотеки, так і юні мешканці міста, які дізналися про подію з повідомлень на бібліотечних вебсайті та сторінці у facebook. Клубівці навчалися програмувати, створювати комп'ютерні ігри, анімацію і вебсайти. А допомагали їм у цьому волонтер Школи програмування Ш++ Єгор Сіваченко та координаторка проєкту у місті Кропивницькому Ірина Іванова. Заняття проходили щотижнево протягом трьох місяців. По завершенню навчань діти отримали сертифікати. Проєкт закінчився, а учасники клубу лишилися активними читачами бібліотеки, допомагають у роботі Інтернет-центру.

Щотижневі заняття мовного гуртка «Англійська з Beth Bowman» для дітей 10-13 років проводила волонтерка Корпусу Миру США в Україні Елізабед Боуман. Навчання не обмежувалося традиційними методиками. Робився акцент на усне мовлення, ігри, діалоги, спілкування в парах. Також діти знайомилися з американськими традиціями, культурою та життям однолітків. У подальшому гуртківці – 7 осіб, стали волонтерами бібліотеки. Долучилися до проведення дублер-шоу «Я – бібліотекар», заходів програми літніх читань «Бібліотека. Літо. Творчість», вуличної акції «Україна – це Я», акції «Подарунок воїну».

Намір центральної бібліотеки для дітей залучити до читання й користування бібліотекою тих, хто мало і тих, хто зовсім не читає реалізувався в моно проєкті «**Відкрий книгу дітям**». Задля залучення нових користувачів провели ряд заходів. Зокрема, бібліотечний десант був спрямований на пошук потенційних читачів, не тільки дітей, а й їхніх батьків, у дитячій поліклініці, жіночій консультації, дитячих садках мікрорайону, майданчиках і скверах та надання їм інформації про бібліотеку та її можливості. Учасниками десанту стали волонтери – активні читачі бібліотеки. Ефективність роботи проєкту – 182 залучених читачі.

Бібліотека-філія № 12 для дітей реалізує проєкт **«Inclusion в бібліотеці»** у партнерстві з Центром комплексної реабілітації для дітей з інвалідністю Фортечної районної у місті Кропивницькому ради. За погодженням із Центром бібліотекарі проводять для дітей різноманітні заходи. Мандрівка до Казкової країни супроводжувалася зустріччю з героями популярних творів, вікториною і переглядом мультфільму, знайомством із новими дитячими книгами. Сюрпризом для дітей стало отримання у подарунок великих яскравих кульок. До Дня Святого Миколая бібліотекарі підготували для дітей цікаву розважальну програму з різноманітними іграми, конкурсами, переглядом мультфільмів та солодкими подарунками.

Бібліотека-філія № 19 для дітей мала проєкт **«Дитяча бібліотека в інтернет-просторі: нові маршрути, новий погляд, нова якість»**. Мета – пошук нових форм популяризації книги, читання та бібліотеки у Всесвітній мережі. Цільова аудиторія: школярі, підлітки та дорослі. Працюючи над втіленням проєкту, бібліотекарі оновили та додали нові сторінки та розділи на бібліотечному сайті: «Книжкові новинки», «Для вас батьки», фотоальбом «Дитячі письменники в бібліотеці», який постійно поповнюється новими світлинами зустрічей користувачів із відомими дитячими письменниками.

На бібліотечній сторінці у facebook стартував **фотовідеопроєкт «Зіркові автори радять»**. Заради втілення задуму, бібліотекарі звернулися особисто до дитячих письменників, які охоче підтримали ідею. Дехто з авторів власні фото з рекомендованою книгою надсилав на е-пошту бібліотеки, інші – охоче фотографувалися і ставили лайки улюбленим книгам у бібліотеці під час турне у місті, або погоджувалися на відеозйомку. Протягом року опубліковано відеокоментарі та рекомендації книг від 10 сучасних письменників. Олег Чаклун радив почитати книгу С. Дерманського «Стонадцять халеп Остапа Квіточки», М. Павленко – Люсі-Мод Монтгомері «Енн із Зелених дахів», С. Куцан – Астрід Ліндгрен «Малий і Карлсон, що живе на даху», О. Горобець – Івана Андрусяка «Лякація» тощо.

Участь у всеукраїнських конкурсах є поштовхом для ініціатив бібліотек, спрямованих на популяризацію читання, книги, реалізацію творчих здібностей і талантів дітей.

У 2019 році 20 бібліотек для дітей області взяли до запровадження проєкти – переможці **Всеукраїнського конкурсу проєктів «Мої права – моє життя»**, створені дітьми на теми, які для них є актуальними і про що вони хотіли б почути під час заходів, які проводять бібліотеки. Серед 4-х проєктів – переможців конкурсу, Головним журі Національної бібліотеки України для дітей, у номінації «Колективні проєкти» (вікова категорія 15-18 років), названо **проєкт «Споживач – король ринку»**, створений десятикласниками Косінською Анною, Олійник Єлизаветою, Плотницькою Ярославом з м. Долинська. Тож **КЗ «Районна бібліотека для дітей Долинської районної ради»** взяла до реалізації проєкт, створений її читачами. Правовий тренінг «Споживач - король ринку» проведено не лише для користувачів РБД, а й 254 дітей – читачів 5 сільських бібліотек району. Цей же проєкт запроваджувала Бобринецька РДБ.

Вільшанська і Компаніївська районні бібліотеки для дітей втілювали проєкт групи авторів з м. Конотопа Сумської області. Так, Вільшанська РБД, для проведення заходів, скористалася інформацією з дослідницького проєкту «Права дитини в Україні», відеоматеріалами, макетами буклету «Знай свої права, дитино!» та пам'ятки «Куди можна звернутися». Цікаві ігри «Збудуй дім», «Загадки мудрого портфеля», «Так чи ні», «Будь уважним», ситуаційну гру «З героями казок по статтях Конвенції» та інші заходи відвідали 98 дітей.

Петрівська РБД і бібліотека-філія № 19 для дітей ЦБС м. Кропивницького взяли до використання матеріали проєкту, створеного десятикласницею Е. Назаренко (с. Щасливе Березанський район Миколаївська область) та провели аукціон «Світ дитинства, захищений правом».

Більшість бібліотек для дітей звернулися до **проєкту «Булінгу – ні»** (автор – Вероніка Дороніна, м. Кам'янське Дніпропетровська область). Приміром, **ЦБД ЦБС м. Кропивницького** запровадила в своїй роботі кіноперегляди, які супроводжувалися обговоренням та спілкуванням із психологом. Учасники психологічного практикуму «Як порозумітися з «цифровим» поколінням дітей» переглянули художній фільм «Опудало». Разом з Оксаною Клименченко, психологом Кропивницького міського центру соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді, підлітки, на прикладі кіногероїв, обговорили проблему приниження однолітків. **Бібліотека-філія № 12 для дітей ЦБС м. Кропивницького** організувала антибулінговий правовий майданчик для дітей «Навчання без страху та шкоди здоров'ю». Присутня на заході адвокат, член Комітету медичного і фармацевтичного права та біоетики Національної асоціації адвокатів України Л. Гретченко розповіла дітям про види і наслідки булінгу, про те, як не стати жертвою та протидіяти шкільному насиллю, про відповідальність за шкільне насилля.

Присутні переглянули презентації «Антибулінговий правовий майданчик» та «Тема булінгу в дитячій і підлітковій літературі», взяли участь в акції «Стоп булінг».

Новомиргородська районна бібліотека для дітей запровадила проєкт «**Мої права – моє життя!**», розроблений її користувачами – ученицею 9-го класу ЗШ № 3 Шишковою Єлизаветою та її друзями. Партнерами проєкту стали Новомиргородське бюро безоплатної правової допомоги, шкільні та позашкільні заклади, волонтери. У бібліотеці створено правознавчий куточок «Правові орієнтири», скринька довіри «Що тебе хвилює, дитино!». Проведено ряд заходів: година запитань «Я – людина і це мене до чогось зобов'язує», ігрові заняття «Правовий лабіринт», правознавчий всеобуч «Аз і буки правової науки», віртуальна «Подорож у країну права, моралі та закону», клоуз-тест «Життя навчить». Бібліотекарі прагнули зробити ці заходи корисними для всіх, а розглянуті на них ситуації максимально наближеними до тих, з якими діти стикаються у повсякденному житті. До окремих заходів долучався юрист із Новомиргородського бюро правової допомоги, який відповідав на запитання, радив, куди можна звернутися, коли порушуються права дитини. На допомогу дітям бібліотекою розроблені тематичні рекомендаційний список літератури «Підліткам про право і закон», пам'ятки, буклети: «Дітям про СНІД», «Будь здоровий!», «У колі шкідливих звичок» тощо. У бібліотеці діяла виставка малюнків «Ні – шкідливим звичкам» учнів дитячої школи мистецтв. Ліза й її друзі в своїй школі провели акцію протесту «Ми проти наркотиків».

Бібліотеки для дітей активно працюють і з малими проєктами. Організуючи дозвілля юних користувачів у літній період, створюють і реалізують **програми літніх читань**, складовою частиною яких є обласний етап Всеукраїнського конкурсу «Лідер читання». Підводячи підсумки конкурсу, Кіровоградська обласна бібліотека для дітей ім. Т. Г. Шевченка визначає не лише Лідера читання від області, а й відзначає кращі програми літніх читань бібліотек, серед яких: «Книжкове літо – 2019: читаємо, граємо, відпочиваємо» Петрівської районної бібліотеки для дітей; «Літо, книга, позитив!» Компаніївської районної бібліотеки для дітей; «Веселе літо – 2019» КЗ «Районна бібліотека для дітей Долинської районної ради».

Скажімо, **програма літніх читань «Літо, книга, позитив!» Компаніївської районної бібліотеки для дітей** втілювалася у співпраці з Компаніївською ЗШ I-II ступенів, КЗ «Компаніївське НВО», ДНЗ № 1 «Пролісок», ЦДТЮ. Стартувала програма конкурсно-ігровим шоу «Бібліотека запрошує на побачення» до Міжнародного дня захисту дітей. Протягом літніх канікул для дітей проводилися story time «Я хочу вам прочитати» і мультяшні сніданки «Чарівний світ казки», літературний бібліофреш «Для невтомних і допитливих», день творчості «Цікаві речі руками нашої малечі» тощо. Долучили дітей і до участі в конкурсі «Лідер читання – 2019». Перемогу здобула Черевко Анастасія. З її легкої подачі користувачами бібліотеки стало троє її друзів. Популярною у користувачів була літня ігрова зона в бібліотеці, де вони мали змогу малювати, гратися в настільні ігри. Приваблював відвідувачів фотостенд «Читання – це теж імідж» із розміщеними на ньому світлинами найкращих читачів. Ефективність – масові заходи відвідали 211 дітей, видано 576 прим. книг та періодичних видань, користувачами бібліотеки стали 20 нових читачів.

Добровеличківська селищна бібліотека для дітей місцевої ОТГ працювала за **програмою «Ми хочемо, щоб літо було книгами зігріте»** та згідно «Плану заходів відділу освіти, культури, молоді, туризму та спорту Добровеличківської селищної ради на період літньої оздоровчої кампанії». Канікули запам'яталися дітям відвідинами літературно-розважальної галявини «Літо + книги = вірні друзі», екскурсом до «Таємниць книжкових лабіринтів», казкотерапією з використанням казок Р. Кіплінга «Подорож по світу маленьких казок Джунглів». На замовлення користувачів транслювалися серіали мультфільмів: «Літаючі книги містера Моррісона», «Думками навиворіт», «Історія іграшок», «У пошуках Немо», «Лис Микита» тощо. З успіхом працювала літня читальна зала. Загалом бібліотекарями проведено 15 масових заходів; їх відвідали 328 користувачів-дітей 1-8 класів трьох шкіл селища.

У цілому, протягом літніх канікул-2019, послугами бібліотек для дітей області скористалися більше 8,9 тис. дітей.

Влітку 2020 року, з огляду на карантинні обмеження, офлайн і онлайн заходи стали складовою частиною програм літніх читань. За традицією, Кіровоградська ОБД ім. Т. Г. Шевченка відзначила 3 кращих: «Канікули з книгою» ЦБД ім. Ю. Гагаріна Олександрійської МЦБС; «Бібліотечне літо» Гайворонської та «Веселкове книжкове літо» Новгородківської районних бібліотек для дітей. Була відмічена і цікава програма літніх читань «Рюкзачок творчості» дитячого відділу Знам'янської ЦУМБ.

Наприклад, **Гайворонська районна бібліотека для дітей** всю роботу з популяризації книги і читання здійснювала на власній сторінці у facebook. Онлайн відвідувачі могли переглянути відеоказки письменниці-землячки Л. Оленксандрук «Таємниця вишитого рушника», «Півник-забіяка і його хоробре

серце» у авторському виконанні; відео презентацію книги І. Мацко «Перехідний вік моєї мами» від учасниці III етапу Всеукраїнського конкурсу дитячого читання «Книгоманія-2020» Марії Круглової; взяти участь у літературному флешмобі відео читань поезій письменниці Галини Берізки, ініційований РБД до 100-річчя від дня народження землячки. Також увазі читачів були представлені віртуальні виставки книг; інтерактивна вікторина за казкою «Маленький принц» Антуана де Сент-Екзюпері; презентації книжок Павла Чорного «Татова книжка» та Анни Гресь «Школа навиворіт» тощо.

До проєкту «Інформаційна підтримка ЄС – бібліотекам для дітей та юнацтва в Україні» від Представництва Європейського Союзу в Україні, завдяки Кіровоградській обласній бібліотеці для дітей ім. Т. Г. Шевченка, долучилися 28 дитячих бібліотек, бібліотеки для дорослих, у структурі яких виокремлено дитячі відділи: Знам'янська ЦУМБ, Онуфріївська РБ, Новопразька ЦБ (ОТГ) Олександрійського, Дмитрівська СБ (ОТГ) Знам'янського районів. Усі отримали літературу для оформлення та відкриття куточків «#eubookshelf – ЄС на книжковій полиці», організації заходів. Для прикладу, **Новоархангельська РБД** провела бібліотечний круїз «Відкрий Європу для себе» учасники якого дізналися про історію Європейського Союзу, взяли участь в інтерактивній грі «Європа без кордонів», у ході якої відповідали на питання вікторини «Що я знаю про Європу», розгадували кросворди. Під час години цікавих повідомлень «Європейська мозаїка» використані матеріали інформаційного дайджесту «Короткі відомості про ЄС», які доповнила мультимедійна експрес-подорож «Далека і близька Європа».

Олександрівська РБД запровадила ігрову програму, де були вікторина «Що я знаю про ЄС», гра «Європа у великому та малому, в історії та мріях», використавши надані матеріали. Вчителів зацікавила книга «Європа у 12 уроках», дітей – «Європа-гра».

Бібліотеки – учасниці проєкту також мали можливість взяти участь в організованих Представництвом ЄС в Україні вебінарах «ЄС – бібліотекам для дітей та юнацтва України», «Публічні заходи в бібліотеках на європейську тематику» (2020 р.).

Тож реалізація власних програм і проєктів сприяли модернізації та перетворенню бібліотек для дітей області в сучасні бібліотечно-культурні центри; збільшенню кількості принципово нових публічних бібліотечних просторів, які наповнені інноваційними бібліотечними послугами і дають можливість бібліотекам забезпечувати інформаційні, освітні, дозвілєві потреби юних громадян, роблять бібліотеки бажаними для відвідування.

Відповідальна за випуск Т. С. Манжула

Видавець та виготовлювач

Кіровоградська обласна
бібліотека для дітей ім. Т. Г. Шевченка
вул. Шевченка, 5
м. Кропивницький, 25006
Сайт: <http://librarychl.kr.ua>